

Hva er et kirkerom

- *Et juridisk perspektiv*

Svein Hammerstrøm

Norsk Selskap for Kirkerett

Oslo bispegård

13. mars 2025

sh983@kirken.no

Sentrale relevante rettskilder

- **Kirkeordningen**
- **Kirkelig regelverk**
 - Regler om bruk av kirker
 - Regler om liturgisk inventar og utstyr
 - Gudstjenestebok for Dnk – Alm. bestemmelser om vigsling av kirke m.m.
- **KM sak 15/15 Prinsipper for kirkebygg**
 - Dokumenter fra høringen, protokoll med komitémerknader og selve kirkemøtevedtaket (kommer tilbake til dette)
 - Ressursdokument: *Utredningen Kirkehuset og lovgivningen. Bygning Interiør og inventar Utstyr Bruk* (Knut Andresen, Hamar 2013)

Rundskriv fra Oslo biskop '92
- Livet i kirkens hus

Regler om bruk av kirkene

§ 3. Definisjoner

I dette regelverket betyr:

...

b) Kirkerommet: Den delen av kirkebygningen som utgjør selve kirkerommet med alter, korparti, hovedskip samt eventuelle sideskip og galleri.

Regler om bruk av kirkene

§ 2. Virkeområde

...

*Der kirkerommet og tilstøtende rom kan slås sammen til et storrrom, gjelder disse reglene **når kirkerommet utvides** med tilstøtende rom.*

Kirkerom

kjennetegn og karakteristika

I utgangspunktet i et juridisk perspektiv:

1. Godkjent av Kirkerådet
 - Før 2021: departementet
2. Vigslet av biskop
3. I soknets eie
4. Begrensninger i råderett
 - pantsettelse, bruksretter, avhending
5. Plassering
 - Tradisjonelt: I et kirkebygg
 - Nyere trekk: Kan også inngå som del av annet bygg
6. Underlagt særskilte kirkelige regler (bruk, inventar og utstyr, m.m.). Står f.eks. ikke til disposisjon for seremonier for andre tros- og livssyn, kommersiell- eller politisk virksomhet
7. Er i utgangspunktet i kirkens bruk helt frem til nedleggelse
8. Omfattet av biskopens tilsyn

Kirkerom “så langt det passer”

- Regler om bruk av kirkene § 3 bokstav c:
 - «*Andre kirker og kapeller, forsamlingslokaler og interimskirker: Lokaler som er **innviet til kirkelig bruk**, det vil si bygg eller lokaler som er godkjent og innviet til permanent eller midlertidig kirkelig bruk **uten å være kirke**»*
- Regler for liturgisk inventar og utstyr gjelder den «kirkelige bruk av» slike rom.
- Regler om bruk av kirker: «Så langt de passer får reglene også anvendelse ved bruk av **kirkerommet** i andre kirker og kapeller, forsamlingslokaler og interimskirker, jf. § 3 bokstav c»

Sentrale føringer i regelverket (1/3)

- **Regler om bruk av kirker § 1:**
 - Gjennom forkynnelse av Guds ord, forvaltning av sakramentene og annen kirkelig virksomhet, **er kirken det sentrale samlingssted** for menighetens gudstjenstlige og religiøse liv
 - Kirken er vigslet **til bruk for** gudstjenester og kirkelige handlinger og skal gjennom sin bruk **tjene til** Guds ære og menighetens oppbyggelse
 - *Hva menes med vigslet? →*

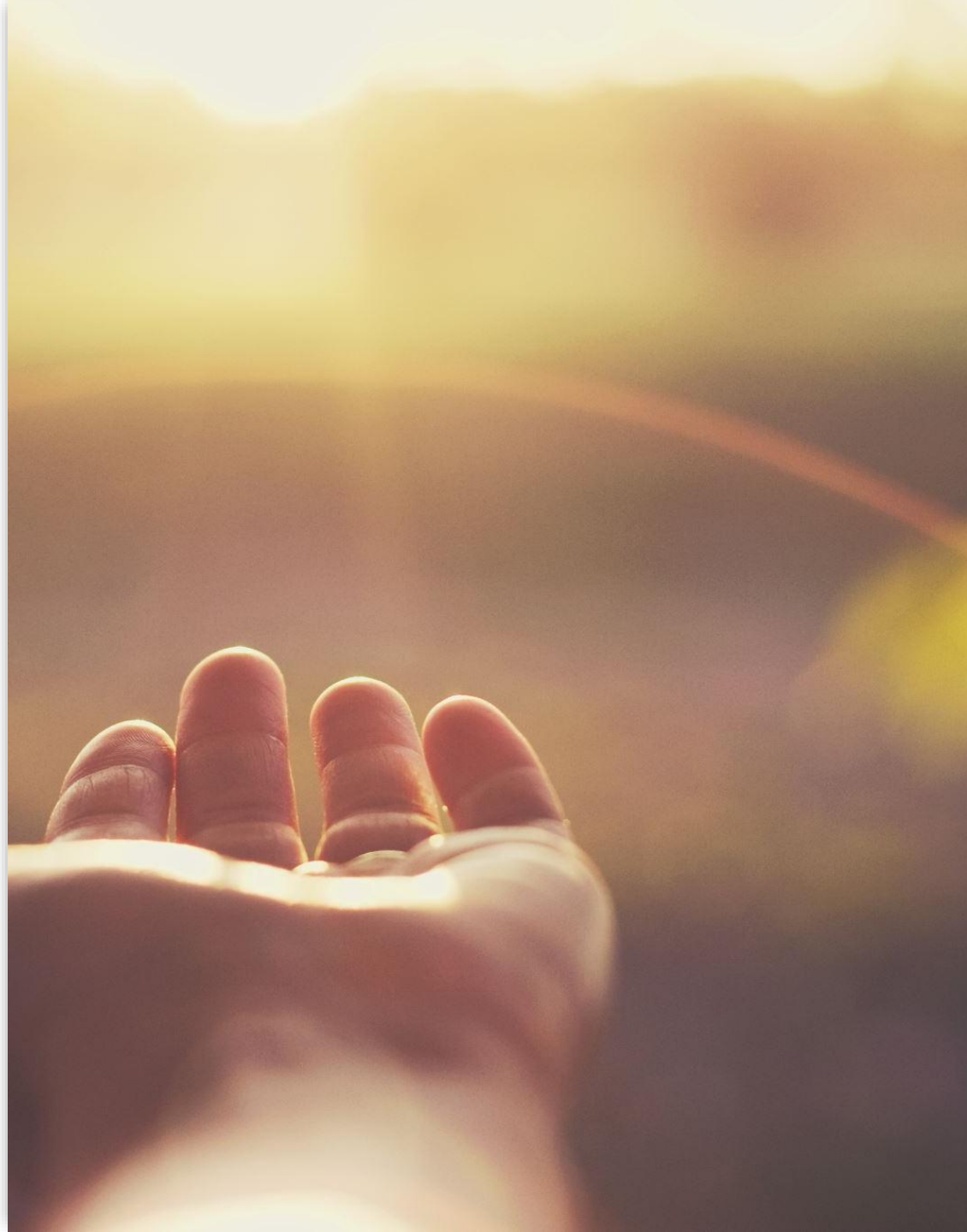

Alminnelige bestemmelser om **vigsling av kirke** m.m., inntatt i Gudstjenestebok for Den norske kirke:

«**Vigsling av kirkehus, rom og inventar** skjer ved at menigheten høytidelig **tar dem i bruk** for første gang ved en offentlig gudstjeneste og **helliger dem** ved Guds ord og bønn. **Fra da av er de reservert for bruk i menighetens liturgiske liv.**»

Forts. sentrale føringer i regelverket (2/3)

- **Regler om bruk av kirker § 4:**
 - Kirkerommet kan **ikke** brukes av ikke-kristne tros- og livssynssamfunn til utøvelse av deres tro eller religion
 - Kirken må **ikke** brukes til kommersielle formål
 - Kirken må **ikke** brukes til politisk møte eller virksomhet

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
24/10107 - 1

Saksbehandler:
Anne Lene Unhjem Røvde

Dato: 18.12.2024

Søknad om midlertidig bruk av Skøyen kirke som livssynsåpnet seremonirom

Bakgrunn for søknaden

Vestre gravlund, Nye kapell skal bytte skifertak med oppstart våren 2025. Arbeidet er planlagt å starte i april, og vil vare i omtrent i tre måneder. I denne perioden vil både Nye og Gamle kapell på Vestre gravlund være stengt. I den forbindelse har det blitt opprettet en prosjektgruppe som skal finne alternativer til andre seremonirom i byggeperioden. Vi ønsker å presisere at ikke noe har blitt besluttet ennå. Et av forslagene er at ~~Gravlundskapellet~~ vil få ekstra seremonitider, men på grunn av kapellets mindre kapasitet, må Gravplassetaten finne andre egnede seremonirom i samme tidsrom.

Skøyen kirke

Gravplassetaten var på befaring i Skøyen kirke 10. desember, hvor vi fikk en grundig omvisning av John Dahl Lohne og Astrid Holmsen Krogh. Gravplassetaten vurderer Skøyen kirke som svært hensiktsmessig for midlertidig bruk når Vestre gravlund, Nye kapell stenges. Kirken ligger kun 10 minutters gange fra Vestre gravlund og vil være et naturlig alternativ for de som ønsker seremoni i tilknytning til gravlund.

Kapasitet

Vestre gravlund, Nye kapell har en kapasitet på 180 personer, og Vestre gravlund, ~~Gravlundskapellet~~ har en kapasitet på 130 personer.
Skøyen kirke har en kapasitet på 150 personer, og har mulighet for en utvidelse til 400 personer.

Livssynsåpne seremonirom

Oslo kommune har få store livssynsåpne seremonirom. Når Vestre gravlund, Nye kapell stenges i tre måneder fra april 2025, ønsker Gravplassetaten å finne andre mulige seremonirom.

På bakgrunn av dette søker Gravplassetaten Oslo kommune om tillatelse til å gjennomføre livssynsåpne seremonier i Skøyen kirke i perioden april 2025, med en varighet på ca. tre måneder.

Forts. sentrale føringer i regelverket (3/3)

- **Regler om liturgisk inventar og utstyr:**
 - § 1: **Kirkerommet** med sitt inventar og utstyr skal tjene til Guds ære og fremme menighetens gudstjenestelige liv
 - § 4: Kirken kan ta all kunst, alle kunstformer og alle kunstuttrykk i bruk i kirkerommet med dets liturgiske inventar og utstyr, **så sant** det tjener det kristne budskap **og** lar **kirkerommets særlige egenart komme til utfoldelse**
 - § 4: Håndverk, materialer og utforming av liturgisk inventar og utstyr skal være av høy kvalitet
 - Kap. 2: Liturgisk inventar
 - Alter, alterring, døpefont, prekestol og lesepult, orgel, kirkeklokker
 - Kap. 3: Liturgisk utstyr
 - Slik som nattverdsutstyr, lys og evt. lysglobe, evt. prosesjonskors, tekstiler

Juridiske perspektiver fra KM sak 15/15

DEN NORSKE KYRKJA
Kyrkjemøtet 2015

Trondheim 9. - 15. april

Det gode livet

Kyrkje, helse og livsmeistring

«I noen nyere kirkebyggsaker har det blitt reist **prinsipielle problemstillinger som det er behov for å drøfte nærmere**. Ofte har dette ført til omfattende debatter i media. Det gjelder spørsmålet om forholdet mellom kirkebygg og livssynsnøytrale seremonibbygg, om å legge inn et livssynsnøytralt rom i et kirkebygg, om en kirke alltid skal være et selvstendig bygg, og eventuelle betingelser om de kan inngå som del av annet bygg. Kirkerådet har allerede drøftet noen av disse problemstillingene, **og ser et behov for å forankre sine prinsipper og sin rådgivning om kirkebygg i en bred høring.**»

– Høring om prinsipper for kirkebygg
(KM sak 15/15) s. 3

KM-vedtaket

- 2. Betegnelsen *vigsling* brukes om kirker og betegnelsen *innvielse* om lokaler til kirkelig bruk.
- 4. Livssynsnøytrale rom skal ikke inngå som deler av kirkerommet i en vigslet kirke.
- 5. Kirkebygg skal som hovedregel være et selvstendig bygg som eies av soknet. Kirke nr. 2 i soknet kan være del av et annet bygg, under forutsetning av at denne delen av bygget eies av soknet.
- 8. Kirkemøtet anbefaler å gjøre kirkerommet mer tilgjengelig og åpent for stillhet, bønn og meditasjon.

